

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 3 ΙΟΥΝΙΟΥ 2022
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ**

(Ενδεικτικές Απαντήσεις)

A1.

Στο απόσπασμα ο συγγραφέας καταγράφει τους λόγους που καθιστούν αναγκαία την ιστορική γνώση. Ξεκινά υποστηρίζοντας ότι οι σκέψεις, τα πιστεύω, το αξιακό μας σύστημα είναι κληροδοτήματα του παρελθόντος και εμείς οι ίδιοι είμαστε γνήσια τέκνα αυτού του ήδη διαμορφωμένου κοινωνικού πλαισίου. Η γνώση της δράσης των προγόνων μας διευκολύνει την αποκωδικοποίηση του παρόντος, τη γνώση του εαυτού μας ενώ μέσω της αξιολόγησης των λαθών τους μπορούμε να επαναπροσδιορίσουμε την πορεία μας.

71 λέξεις

B1.

α. ΛΑΘΟΣ

β. ΛΑΘΟΣ

γ. ΣΩΣΤΟ

δ. ΣΩΣΤΟ

ε. ΣΩΣΤΟ

B2.

α) Ο τίτλος τίθεται υπό τη μορφή ρητορικής ερώτησης στον αναγνώστη («Γιατί να μαθαίνουμε ιστορία;»). Ο συντάκτης του κειμένου με τη χρήση ρηματικού συνόλου σε υποτακτική έγκλιση συνδυαζόμενη με το του α' πληθυντικό πρόσωπο επιδιώκει να προσδώσει ενάργεια στο κείμενο του η οποία οδηγεί σε δραστική σκέψη. Η γλώσσα του τίτλου χρησιμοποιείται με την κυριολεκτική/αναφορική/δηλωτική της λειτουργία.

Ο κ. Αλβανός με τη χρήση της ερώτησης επιδιώκει να ενεργοποιήσει το ενδιαφέρον του δέκτη για την ανάγκη εκμάθησης της ιστορίας . Μέσω του συγκεκριμένου ερωτήματος προσδίδει παραστατικότητα, αμεσότητα και ζωντάνια στο κείμενο του ενώ ταυτόχρονα δίνει την αίσθηση ενός νοερού διαλόγου με τον αναγνώστη ο οποίος καλείται και ο ίδιος να πάρει θέση σχετικά με τη χρησιμότητα της ιστορικής γνώσης στο σήμερα. Πρόκειται για έναν νοηματικά ενεργό τίτλο ο οποίος συναντάται και εντός του κειμένου και εκφράζει την απορία των φοιτητών για την αξία της ιστορικής γνώσης. Τέλος, πρόκειται για έναν τίτλο εύστοχο καθώς προϊδεάζει τον αναγνώστη για αυτό που πρόκειται να αναλυθεί.

β) Ο συντάκτης του κειμένου παραθέτει σε ευθύ λόγο τα λόγια των φοιτητών : («Γιατί κύριε ...μέλλον») στο τέλος της πρώτης παραγράφου για να δώσει ζωντάνια και αμεσότητα στο κείμενο του. Παραθέτοντας τα λόγια στην πρωτότυπη μορφή τους ενισχύει την αυθεντικότητα του κειμένου ενώ ταυτόχρονα η αυτούσια μεταφορά τους αποτελεί ένα αδιάσειστο τεκμήριο αξιοπιστίας . Τέλος, προσδίδει στο ύφος του κειμένου έναν διαλογικό χαρακτήρα που μας επιτρέπει να φανταστούμε τη συνομιλία του καθηγητή με τους φοιτητές του για τη χρησιμότητα εκμάθησης της ιστορίας στο σήμερα και στο αύριο.

B3.

Η Κική Δημουλά στο απόσπασμα («Για να επανέλθω... φωτογραφία σου») επιδιώκει να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη σχετικά με το ρόλο της επετείου στη διατήρηση της μνήμης. Γι' αυτό το λόγο επαναλαμβάνει εμφατικά τρεις φορές τη λέξη «επέτειο» για να δώσει έμφαση στην έννοια αυτή η οποία είναι μία μέρα κοινωνική . Χρησιμοποιεί τα αποσιωπητικά («αυτές και αν δε θέλουν να ξεχαστούν...») για να συγκινήσει τους αναγνώστες οι οποίοι δε θέλουν να ξεχάσουν τις απώλειες που βίωσαν. Τέλος, η χρήση της παρομοίωσης («ας πω ότι είναι ένα δωρεάν μεταφορικό μέσον») δίνει ζωντάνια

και παραστατικότητα στο κείμενο και φανερώνει ότι η επέτειος ταξιδεύει τους ανθρώπους στο χρόνο και μεταφέρει το παρελθόν στο παρόν.

Συμπληρωματικά στοιχεία:

- Ασύνδετο σχήμα (τιμά τους ήρωες... στρατιώτη, και ιδού ... ασυνόδευτες) αναπαριστά με ένταση και πυκνότητα τα πρόσωπα και τις στιγμές που τιμώνται στις επετείους
- Προσωποποίηση (παρελαύνουν οι Θερμοπύλες), εδώ το μνημείο παίρνει σάρκα και οστά, ζωντανεύει και ενεργεί στο σήμερα και έτσι ο αποδέκτης «βλέπει» το παρελθόν να ξεδιπλώνεται μπροστά του
- Α΄ πληθυντικό (οι γονείς μας) το κείμενο αποκτά αμεσότητα και συλλογικότητα, αφού όλοι οι μεγαλύτεροι έχουν μνήμες από τους γονείς τους
- Β΄ ενικό (ιδού) απευθύνεται άμεσα στον αναγνώστη για να δείξει σε προσωπικό τόνο το πώς το παρελθόν έρχεται στο σήμερα μέσω των αναμνήσεων
- Επανάληψη (γενέθλια, γενέθλια γενέθλια) έμφαση στην επαναλειψιμότητα των γιορτών, που πιστοποιούν το πέρασμα του χρόνου
- Εικόνα (τα κρατάει αγκαλιά ... φωτογραφία σου) προσφέρει ζωντάνια και παραστατικότητά αναπαριστώντας μια πολύ ευαίσθητη μνήμη, αυτή του μητρικού θηλασμού

Γ.

Στο διήγημα, η αφηγήτρια με πρωτοπρόσωπη αφήγηση παρουσιάζει την ιστορία του ταγαριού, ενός οικογενειακού κειμηλίου που συμβολίζει την προσωπική της επαφή (θα σας πω την ιστορία του ταγαριού) και τις οικογενειακές ρίζες (Ήδη το ταγάρι είχε χρησιμοποιηθεί από τις τρεις γενιές). Προβαίνοντας σε αναδρομές στο παρελθόν (Το είχε φτιάξει η δική της μαμά ... προίκα της, Στα φοιτητικά της χρόνια ... τσάντα, Μου διηγήθηκε τα νυχτέρια ... λυχναριού) αποκαλύπτει την παλαιότητα και διαχρονικότητα του αντικειμένου. Με ζωντανό και περιγραφικό τρόπο (Ήταν βαμμένο με φυτικές βαφές ... σχέδια) υπογραμμίζει ότι το ταγάρι διατηρείται ζωντανό στο χρόνο αφήνοντας αναλλοίωτο το παρελθόν στην καρδιά της.

Αν ήμουν στη θέση της αφηγήτριας θα ήθελα να χρησιμοποιώ το ταγάρι ως μέρος της καθημερινότητάς μου, καθώς θα συνιστούσε για μένα ένα αντικείμενο ανεκτίμητης συναισθηματικής αξίας. Έτσι, θα καταφέρω να

συνδεθώ συναισθηματικά με τις γυναίκες της οικογένειάς μου και να διατηρήσω το νήμα με το παρελθόν.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΙ ΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

Χρήση ευθέος λόγου («Πράγματα για μια ζωή»)

Μικροπερίοδος λόγος («Η μαμά της. Τα έλεγε με νοσταλγία. Η γιαγιά»)

Εικόνα («Μου διηγήθηκε τα νυχτέρια ... λυχναριού»)

Δ.

ΤΙΤΛΟΣ

Ιστορία: Το παρελθόν και οι προκλήσεις του μέλλοντος

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το παρόν όπως βιώνεται από κάθε σύγχρονο άνθρωπο αποτελεί φυσική κατάληξη του παρελθόντος. Έχοντας υπόψη μας αυτή τη διαπίστωση, γίνεται εύκολα αντιληπτή η σημασία του ρόλου των νεκρών προγόνων και του τρόπου δράσης τους στη διαμόρφωση του σημερινού κόσμου. Ωστόσο, κρίνεται ιδιαίτερα ανησυχητική η αδιαφορία της δικής μας γενιάς για την ιστορική γνώση και με το παρόν άρθρο θα επιχειρηθεί η ανάδειξη της αξίας της και οι τρόποι θα επαναπροσδιορίσουν τη βιωματική ενασχόλησή μας με το συγκεκριμένο αντικείμενο.

ΑΞΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΓΝΩΣΗΣ

- Αποφυγή λαθών του παρελθόντος, εντοπισμός των αιτιών, των σύγχρονων προβλημάτων και στοχοθεσία για το μέλλον.
- Γνώση παρελθόντος ώστε να ενδυναμωθεί η εθνική συνείδηση ιδιαίτερα στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, τόνωση φιλοπατρίας και εθνικής αυτογνωσίας.
- Πνευματική καλλιέργεια με σκοπό τη διαμόρφωση σφαιρικών προσωπικοτήτων με νου κριτικά σκεπτόμενο.
- Συνειδητοποίηση της αξίας της ειρήνης και μετάδοση ερεθισμάτων για δράση και δημιουργία
- Απομάκρυνση από ρατσιστικά στερεότυπα και προκαταλήψεις, απεμπόληση του εθνικισμού και καλλιέργεια πνεύματος συνεργασίας.

ΜΕΤΑΒΑΣΗ

Αν και τα οφέλη από τη μελέτη της ιστορίας με βάση τα παραπάνω είναι αδιαμφισβήτητα, παρατηρείται αδιαφορία ιδίως από την πλευρά των νέων για το συγκεκριμένο αντικείμενο, ίσως διότι στις σχολικές αίθουσες λόγω έλλειψης βιωματικότητας ως μάθημα δεν κεντρίζει το ενδιαφέρον.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΒΙΩΜΑΤΙΚΟΥΣ ΤΡΟΠΟΥΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

- Από νεαρή ηλικία ,οικογενειακά ερεθίσματα μέσω επισκέψεων σε μουσεία-μνημεία και συζήτηση μεταξύ των μελών για την εμπέδωση των διδαγμάτων της ιστορίας όπως απορρέουν από τις επισκέψεις
- Ανάλογες δράσεις και από το σχολείο με εστίαση στην παράλληλη διδασκαλία του μαθήματος με ουσιαστικό τρόπο, εμβαθύνοντας δηλαδή στα ιστορικά γεγονότα ,ώστε να εμπεδωθούν τα βαθύτερα κίνητρα των ανθρωπίνων ενεργειών
- Αξιοποίηση της τεχνολογίας στο σχολείο με προβολές διαθέσιμων ντοκιμαντέρ που κεντρίζουν το ενδιαφέρον των νέων περισσότερο εξαιτίας της εξοικείωσης τους με τα τεχνολογικά επιτεύγματα. Εν συνεχεία διάλογος με καταλυτικό ρόλο του καθηγητή για την ουσιαστική σύνδεση της ιστορικής γνώσης με το παρόν
- Δημιουργία κέντρων μελέτης της ιστορίας σε όλους τους δήμους της χώρας και διοργάνωση ημερίδων με τη συμμετοχή επιφανών επιστημόνων που θα διεγείρουν ενδιαφέρον, θα διαφωτίσουν τους κατοίκους και θα αφυπνίσουν την κοινή γνώμη
- Διοργάνωση των ιστορικών επετείων με πιο ουσιαστικό τρόπο

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Συνοψίζοντας, η ιστορία αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι για την εξήγηση των ανθρωπίνων συμπεριφορών, φωτίζει την αλήθεια και διαμορφώνει κριτικά σκεπτόμενους ανθρώπους απαλλαγμένους από στερεοτυπικές απόψεις. Ο στείρος τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζεται, ειδικότερα μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία, καθιστά απαραίτητη τη βιωματική αντιμετώπισή της ιδίως από τις νέες γενιές με την πολύτιμη συνεισφορά των φορέων κοινωνικοποίησης και κυρίως του σχολείου διότι όπως ισχυρίζεται και ο δοκιμιογράφος «δε μπορούμε να καταλάβουμε το σήμερα αν δεν ξέρουμε σε βάθος το χτες».